

Lapsille, nuorille ja perheille parempi kunta ja maakunta - miten sen teemme?

Hanne Kalmari

PsL, kehitys- ja kasvatopsykologian
erikoispsykologi

Lape-muutosohjelman hankepäällikkö

Muutos tehdään yhdessä

Muutos tehdään yhdessä

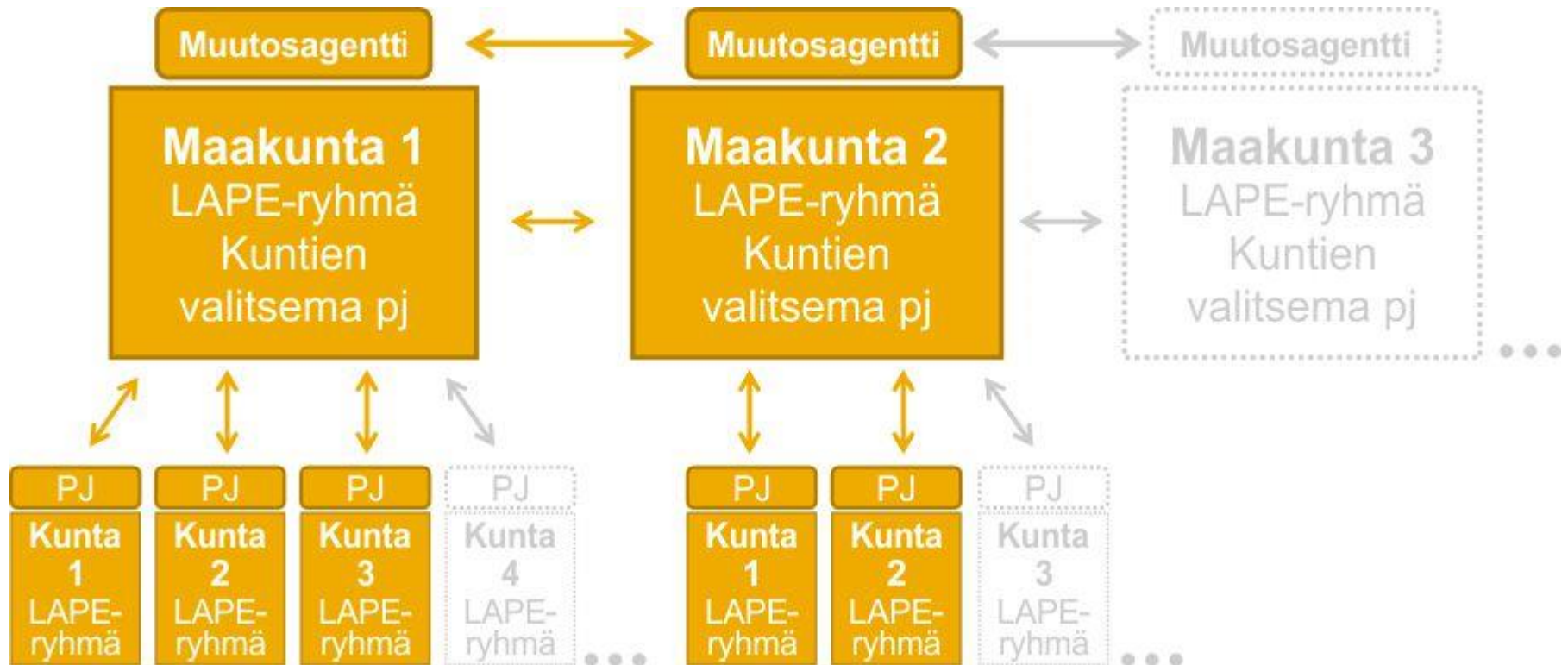

- **Tarvitaan:**
 - yhteinen tahtotila ja sitoutuminen
 - taitavaa johtajuutta ja yhteistyörakenteet muutoksen läpiviemiselle
 - tehokasta tiedonkulkua ja aktiivista vuoropuhelua organisaatioiden sisällä ja organisaatioiden välille
- **Mukaan tarvitaan:**
 - kaikki palvelut yli hallinnonalarajojen: varhaiskasvatus, koulu, nuorisotyö, sosiaali- ja terveyspalvelut, vapaa-aika
 - henkilöstö
 - järjestöt, seurakunnat ja muut vastaavat toimijat
 - alueen perheet, lapset ja nuoret

Maakuntien muutoksen tuen elementit

- Kuntien ja maakuntien LAPE-työn **yhteistyörakenteiden luominen**
 - Kokoaa kunnat, järjestöt, seurakunnat, oppilaitokset, kuntayhtymät ym. kehittäjät kumppanuuteen, linkittää SOTE/tulevaisuuden kunta - kehittämistä
- **Muutosagentti**; 100 % avustus palkkaukseen 2016-2018; innostaa, valmentaa, viestii, kehittää, koordinoi LAPE-työtä maakunnan alueella sekä luo linkin yhteiskehittämiseen
- **Koulutus ja valmennus**: yhteensovittava johtaminen, muutoskyvykyys, lapsiystävällinen hallinto, lasten ja nuorten kohtaaminen, Lapset puheeksi -toimintamalli, monialainen yhteistyö
 - Päätäjät, esimiehet, ammattilaiset ; LAPE tarjoaa
- **Valtionavustukset** (50-80%) LAPEn toimeenpanoon sekä pilotointiin 2017-2018 yhteensä n. 20 milj euroa
- **Yhteiskehittäminen, vertaisoppiminen sekä arviointi**

Maakunnallisen muutostyön yhteistyörakenne

LAPE-ryhmät

Kunnan LAPE-ryhmä

- Edustus mm. kunnan sote-, sivistys- ja nuorisotoimesta, keskeisien järjestötoimijoiden ja seurakuntien edustus
- Edistää, ohjaa, koordinoi, seuraa ja arvioi kunnassa tehtävää LAPE-muutostyötä ja linkittyy tulevaisuuden kunta-kehittämiseen
- Toimii vuoropuhelussa maakunnan LAPE-ryhmän kanssa ja SOTE-valmistelun kanssa

Maakunnan LAPE-ryhmä

- Edustus alueen kunnista, sairaanhoitopiiristä, järjestökentästä, oppilaitoksista, osaamiskeskuksesta, seurakunnista...
- Ohjaa, koordinoi, tukee ja arvioi alueen LAPE-muutostyötä
- Toimii vuoropuhelussa
 - maakunnan SOTE-valmistelun sekä muiden kärkihankkeiden kanssa
 - valtakunnallisen LAPE-muutostyön kanssa

Muutosagentti

- Jokaiseen maakuntaan, joka muodostaa LAPE -yhteistyörakenteen, palkataan kärkihankkeen toimikauden ajaksi 2016-2018 muutosagentti
- Palkkaamiselle kärkihanke myöntää 100% rahoituksen
- Tavoite, että muutosagentti voisi aloittaa työnsä syys-lokakuussa 2016
- Maakunnan kunnat päättävät, mikä kunta/kuntayhtymä toimii muutosagentin työnantajana sekä vastaavat yhdessä muutosagentin valinnasta
- Muutosagentteja
 - valmennetaan ja koulutetaan tehtävänsä syksyn 2016 aikana
 - verkostoidaan keskenään sekä kannustetaan yhteistyöhän SOTE-muutokseen sekä muihin kärkihankkeisiin liittyvien yhteistyökumppaneiden kanssa

Tehtävät:

- Innostaa ja motivoi alueen kaikkia toimijoita muutokseen ja edistää Lape-kärkihankkeen tavoitteiden toteutumista alueellaan
- Verkostoi alueellaan toimivat kunnat ja muut toimijat yhteen
- Edistää, tukee ja koordinoi alueella toteutettavaa Lape-muutostyötä ja siihen liittyviä toimenpiteitä
- Tuo tietoa ja näkökulmia maakunnasta valtakunnalliseen LAPE-työhön, toimii linkkinä

Koulutus ja valmennus maakuntien ja kuntien muutostyön tueksi

Koulutus ja valmennus maakuntien ja kuntien muutostyön tueksi

▪ Muutosjohtamisen vahvistaminen

- esimiesten osaamisen vahvistaminen koulutuksilla: muutosjohtaminen, yhteensovittava johtaminen ja verkostojen johtaminen, lapsiystävällinen hallinto
- esimiesten jaksamisen tuki muutoksessa > verkostoiminen, ryhmäsparraus
- päättäjien (kunta-/maakuntataso) valmennus > lapsen oikeuksien edistämiseen perustuva hallinto, uudet palvelumallinnokset

▪ Koko henkilöstön muutos- ja uudistumiskyvykkyyden vahvistaminen

- henkilöstön perehdyttäminen muutostyön tavoitteisiin ja sisältöihin
- kehittämistyö toteutetaan henkilöstöä aidosti osallistaen > luo omistajuutta toimintaan ja sitoutumista toimintatapojen muutokseen
- koulutukset: Luo luottamusta - suojele lasta -verkkokoulutus, Lapset puheeksi -toimintamalli, Lapsen oikeudet sekä lapsen kohtaaminen ja osallistaminen
- ammatillisen osaamisen vahvistaminen > turvataan edellytykset selviytyä työn uusista vaatimuksista ja uusiin työtapoihin siirtymisestä

▪ Muu valtakunnallinen muutoksen tuki

- eri maakuntien yhteinen kehittämistyö ja vertaisoppiminen 2017-2018:
- hallinnonalajarat ylittävän verkostojohtamisen yhteinen kehittämistyö
- muutoksen tueksi myös yhteistyö ammattiin valmistavien (yliopisto, amk) oppilaitosten kanssa > varmistettava, että tutkintojen opetussisällöt tukevat muutosohjelmaa
- uusien palvelumallinnosten käyttöönoton tuki ja näyttöön perustuvat työmenetelmät
- lasten hyvinvoinnin seurannan ja sen raportoinnin välineet
- lapsiystävällisen budjetoinnin välineiden kehittäminen
- lapsivaikutusten arvioinnin välineiden kehittäminen

Valtionavustukset maakunnalliseen muutostyöhön

Valtionavustukset maakunnalliseen muutostyöhön

- Muutostyöltä edellytetään **vahvaa linkittymistä** Lape-hankkeen **tavoitteisiin ja toimeenpanosuunnitelmaan**. Valtionavustusta voidaan myöntää vain sisällöltään Lape-kärkihankkeen toimeenpanosuunnitelman mukaiseen kehittämistyöhön ja pilotointiin
- Muutostyö toteutetaan
 - **alueellisesti laajana** eli mukana on koko maakunnan tai ainakin lähes koko maakunnan kunnat
 - **monitoimijaisesti** eli mielellään mukana kuntia, järjestöjä, seurakuntia, yksityisiä toimijoita
 - **hallinnonalojen rajat ylittäen** ja pohjustaen kunta-maakunta – sujuvaa yhteistyötä tulevaisuudessa
 - Niin että **lapset, nuoret ja heidän vanhempansa** ovat mukana kehittämistyössä
- **Kunnille ja kuntayhtymille** myönnettävä **valtionavustus** voi olla enintään **80%** valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista
- Yrityksille ja **järjestöille** valtionavustus voi olla **40-60%** riippuen yrityksen/järjestön koosta.

Maakunnalliset kehittämiskokonaisuudet

I Toimintakulttuurin muutos

Lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuva toimintakulttuuri

- Lapsiystävällisen hallinnon toimintamallin kehittäminen maakunnassa ja kunnissa
- Yhteensovittava johtaminen ja verkostojohtaminen lapsi, nuoriso ja perhepalveluissa
- Välineet lapsilähtöiseen budjetointiin
- Päätösten lapsivaikutusten arvioinnin käyttöön ottaminen (ml. lasten ja nuorten osallistaminen palveluiden arviointiin ja kehittämiseen)
- Järjestelmä ja välineet lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja palveluiden seurantaan ja raportointiin
- Viedään käyttöön perheystävällisen työpaikan toimintamallia (maakunnassa, kunnissa)
- Ammattilaisten osaamisen uudistaminen muutosta tukevaksi

II Matalan kynnyksen palveluiden verkostoiminen:

1) Perhekeskustoimintamalli

- Perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja pilotointi, mukaan lukien yhteistyö koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa
- Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen
- Erotilanteen palveluilla vahvistetaan sovinnollisuutta ja lapsen edun toteutumista
- Näyttöön perustuvien varhaisen tuen ja hoidon sekä vanhemmuustaitojen ohjaamisen työkalupakkien käyttöönotto
- Turvapaikanhakija- ja maahanmuuttajalasten ja heidän perheidensä matalan kynnyksen palvelut

2) Varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena

- Varhaiskasvatuksen, koulun oppilashuollon ja perhekeskusten yhteistyö: kasvatuskumppanuus ja vanhemmuuden tuki
- Yhteisöllinen toimintakulttuuri: Kaverisuhteiden tuki, kiusaamisen ehkäisy ja tehokas puuttuminen
- Lasten ja nuorten omaan osallistumiseen ja perustuva kehitystyö
- Koulu lapsen vapaa-ajan ja harrastamisen tukena
- Varhaiskasvatukseen, kouluun ja oppilaitoksiin jalkautuvat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä oppimisen erityispalvelut

III Erityis- ja vaativimman tason palvelujen kehittäminen

• Verkostoituneiden toimintarakenteiden luominen erityis- ja kaikkein vaativimman tason palveluihin

• Lastensuojelun vaativimman laitoshoidon palvelumallin kehittäminen

• Perus-, erityis- ja vaativimman tason palvelujen yhteistyötapojen, osaamista tukevan toiminnan ja jalkautuvan työn periaatteiden mallintaminen

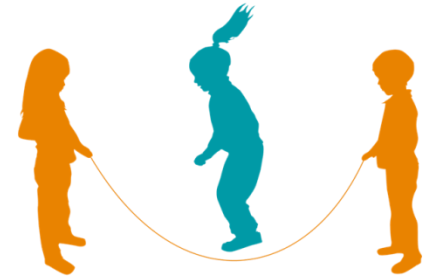
• Lastensuojelutyön moniammatillisen mallin luominen

• Yhteistyömalli viranomaistoimintaan lasten pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön epäilyissä

• Lastensuojelun perhekuntoutuksen ja sijaishuollon sekä sijaishuollon valvonnan kehittäminen

• Tutkimuksen ja kehittämisen sekä tiedolla ohjauksen koordinoitu malli

Aikatauluja

- Lapen maakuntakierros 2.-16.6.2016
- Valtionavustusten haku käynnistyy 9/2016
- Maakunnan Lape-organisaatio on valmis 9/2016
- Hakijoiden tuki- ja verkostoitumisseminaarit 9-10/2016
- Muutosagentit aloittavat työnsä 10/2016
- Päätökset valtionavustuksista 11-12/2016
- Maakunnallinen muutostyö 1-2/2017- 2018
- Mahdollinen täydentävä valtionavustusten hakukierros kevät/2017
- Valtioneuvoston linjaus lapsi- ja perhepalveluiden uudesta mallista ja sen johtamisesta hankekauden lopulla 2018-2019

KIITOS!

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

www.stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut

